

ZÁPISNICA č. 2 Z HODNOTIACEHO ZASADNUTIA POROTY

podľa ustanovenia § 124 ods. 3 písm. g) zákona č. 343/2015 Z.z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „ZVO“).

Identifikácia súťaže návrhov

Vyhlasovateľ: Mesto Žilina + Útvar hlavného architekta
Názov: **REKONŠTRUKCIA MARIÁNSKEHO NÁMESTIA A PRIĽAHLÝCH ULÍC V RÁMCI MPR**
Druh súťaže: verejná anonymná architektonická jednoetapová súťaž návrhov

Zasadnutie poroty

Termín zasadnutia: dňa 16.07.2024 v čase od 09:30 do 15:00 hod.
Forma zasadnutia: prezenčné zasadnutie

Zoznam členov poroty, náhradníkov a pomocných orgánov poroty (nezúčastnení zasadnutia sú označení)

členovia poroty:

- › Ing. arch. Stanislav Žerava, nezávislý od vyhlasovateľa
- › Ing. arch. Jitka Ressová, nezávislá od vyhlasovateľa
- › Ing. arch. Pavol Paulíny PhD, nezávislý od vyhlasovateľa
- › Ing. arch. Pavol Ižvolt PhD, nezávislý od vyhlasovateľa
- › Ing. arch. Rudolf Chodelka, závislý od vyhlasovateľa

náhradníci členov poroty:

- › Ing. Anna Dobrucká, nezávislá od vyhlasovateľa
- › Ing. arch. Lenka Likavčanová, závislá od vyhlasovateľa (*nezúčastnila sa zasadnutia poroty*)

Experti poroty

- › Mgr. Vladimír Majtán, Krajský pamiatkový úrad Žilina, metodik obnovy pamiatok
- › Ing. arch. Martina Magová, Krajský pamiatkový úrad Žilina, metodik obnovy pamiatok
- › JUDr. Ing. Miroslava Šichtová, Krajský pamiatkový úrad Žilina, historická zeleň

pomocné orgány komisie:

- › Ing. Branislav Šarmír, sekretár súťaže návrhov
- › Mgr. Marek Halmo, overovateľ súťažných návrhov (*nezúčastnil sa zasadnutia poroty*)
- › PhDr. Veronika Šestáková, asistentka sekretára súťaže návrhov

Program zasadnutia:

1. Zhrnutie doterajšieho priebehu súťaže
2. Čestné vyhlásenie o neprítomnosti konfliktu záujmov členov a náhradníkov poroty.
3. Správa overovateľa
4. Hlasovanie o pripustení návrhov do vyhodnocovania
5. Diskusia k vyhodnocovaniu návrhov
6. Vyhodnotenie návrhov z hľadiska plnenia kritéria
7. Rozhodnutie o cenách
8. Vyhotovenie komentárov k predloženým návrhom
9. Odporúčania na dopracovanie víťaznému návrhu
10. Oboznámenie sa so zoznamom účastníkov a autorov

1. Zhrnutie doterajšieho priebehu súťaže

- Súťaž bola vyhlásená 14.03.2024, zverejnená vo Vestníku VO, zdieľaná bola informácia na webe SKA, na webe archinfo.sk, na webových stránkach a sociálnych sieťach mesta.
- Počas súťaže boli prijaté a zodpovedaných 5 žiadostí o vysvetlenie súťažných podmienok, na všetky bolo odpovedané a odpovede boli zverejnené.
- Otázky si nevyžiadali úpravu resp. opravu súťažných podmienok.
- Lehota na predkladanie návrhov uplynula dňa 28.06.2024 o 16.00 hod.
- V lehote bolo riadne v súlade so súťažnými podmienkami predložených 6 návrhov od 6 účastníkov.
- Návrhy boli číslované v poradí v akom boli prostredníctvom systému Josephine doručené.

2. Čestné vyhlásenie o neprítomnosti konfliktu záujmov členov a náhradníkov poroty

Členovia a náhradníci poroty popisali čestné vyhlásenia, v ktorých vyhlásili, že:

- a) nie som ja ani mne blízka osoba uchádzačom v tejto súťaži,
- b) nie som ja ani mne blízka osoba štatutárnym orgánom ani členom štatutárneho orgánu, členom dozorného orgánu alebo iného orgánu uchádzača,
- c) nie som ja ani mne blízka osoba zamestnancom uchádzača, ani zamestnancom záujmového združenia podnikateľov, ktorého je uchádzač členom,
- d) nie som ja ani mne blízka osoba osobou, o ktorej možno mať pochybnosti o jej nezaujatosti vo vzťahu k uchádzačovi, najmä ak ide o osobu, ktorá sa podieľa na príprave dokumentov v danej súťaži na strane uchádzača, alebo ktorej môže vzniknúť výhoda alebo ujma v súvislosti s výsledkom vyhodnotenia ponúk.

3. Správa overovateľa:

- Sekretár súťaže informoval porotu a prítomných o priebehu a výsledkoch overovania predložených súťažných návrhov.
- Overovanie súťažných návrhov bolo v nadväznosti na predkladanie návrhov a v súlade so súťažnými podmienkami rozdelené na časti: „AUTOR“ a „NÁVRH“.
- Overenie časti „AUTOR“ spočívalo v posúdení úplnosti predložených dokladov, ich riadneho vyplnenia a následného posúdenia splnenia podmienok účasti v zmysle bodu 6.2. Súťažných podmienok.
- Overovanie časti „NÁVRH“ spočívalo v posúdení súladu predložených dokumentov s ustanoveniami bodu 5.4. súťažných podmienok.
- Overovateľ informoval porotu o formálnych nezrovnalostiach v predložených dokumentoch prostredníctvom „Správy overovateľa“, ktorá tvorí prílohu tejto zápisnice o nasledovných zisteniach.
- Rozhodovanie o týchto nezrovnalostiach a pripustení návrhov do hodnotenia bude v gescii poroty.

4. Hlasovanie o pripustení návrhov do vyhodnocovania

Súhlasíte s tým, aby boli návrhy pripustené do vyhodnocovania

ZA: 5 PROTI: 0 ZDRŽAL SA: 0

Na základe vyššie uvedených skutočností bolo do hodnotenia pripustených všetkých 6 návrhov.

5. Diskusia k vyhodnocovaniu návrhov

Porota sa oboznámila so stanoviskom expertov k predloženým návrhom z pohľadu pamiatkovej ochrany.

Následne porota pristúpila k individuálnemu oboznámeniu sa s predloženými súťažnými návrhmi. Porota ďalej pokračovala v diskusii o predložených súťažných návrhoch. Po rozsiahlej diskusii pristúpila porota k prideleniu bodov za jednotlivé panely a zostaveniu výsledného poradia.

6. Vyhodnotenie návrhov z hľadiska plnenia kritéria

Porota sa zhodla na udelení bodov nasledovne:

návrh č.	Panel č. 1	Panel č. 2	Panel č. 3	Panel č. 4	Spolu
	25 % hodnotenia	25 % hodnotenia	40 % hodnotenia	10 % hodnotenia	
1	25	20	30	10	85
2	10	10	20	0	40
3	10	5	5	0	20
4	10	0	20	10	40
5	15	15	30	0	60
6	5	5	10	0	20

Výsledné poradie:

1. miesto	návrh č. 1
2. miesto	návrh č. 5
3. zdieľané miesto	návrh č. 2 a návrh 4
5. zdieľané miesto	návrh č. 3 a návrh č. 6

Súhlasíte s prideleným počtom bodov a následným zostavením poradia návrhov?

ZA: 5 PROTI: 0 ZDRŽAL SA: 0

Návrh bol prijatý.

7. Rozhodnutie o cenách

Porota v súlade so súťažnými podmienkami hlasovala o prerozdelení cien nasledovne:

Cenu vo výške 21 250 € návrhu účastníka č. 1, ktorý sa umiestnil na 1. mieste.

Cenu vo výške 15 000 € návrhu účastníka č. 5, ktorý sa umiestnil na 2. mieste

Cenu vo výške 6 000 € návrhov účastníkov č. 2, 4, ktorí sa umiestnili na zdieľanom 3. mieste

Cenu vo výške 2 000 € návrhov účastníkov č. 3, 6, ktorí sa umiestnili na zdieľanom 5. mieste.

Súhlasíte s (vyššie uvedeným) prerozdelením cien?

ZA: 5 PROTI: 0 ZDRŽAL SA: 0

Návrh bol prijatý.

8. Vyhotovenie komentárov k predloženým návrhom

Je súčasťou Prílohy č. 2 tejto zápisnice.

9. Odporúčania na dopracovanie víťaznému návrhu

Je súčasťou Prílohy č. 3 tejto zápisnice.

10. Zoznam a poradie účastníkov

Poradie	návrh č.	Účastník	Zoznam autorov
1. miesto	1	Zelený domov s.r.o. IČO: 4735860 Nanterská 1680/15 010 08 Žilina	Ing. Matej Jasenka, PhD., člen SKA Ing. arch. Peter Nezval, člen SKA Ing. Dominika Lovasíková /spolupráca/ Anna Valachová /spolupráca/
2. miesto	5	M2AU s.r.o. IČO: 14431734 Údolní 222/5 Brno-město, 602 00 Brno Česká republika	Ing. arch. Filip Musálek, člen ČKA Ing. arch. David Helešic, člen ČKA Ing. arch. Linda Obršálová, členka ČKA
zdieľané 3. miesto	2	Prisca s.r.o. IČO: 35892960 Kapitulská 3 811 01 Bratislava	Ing. arch. Vladimír Šimkovič, člen SKA Ing. arch. Natália Bošková Filová Ing. arch. František Kudiváni Ing. arch. Roman Hajtmánek Daša Batešková Barbora Fabová Nicolas Fádlik Ivana Jančová Lorenzo Malavasi Štefan Marenčák Miroslav Tóth
zdieľané 3. miesto	4	Skupina účastníkov: Tomáš Bujna a Mária Kollárová Mgr. Akad.arch. Ing. arch. Tomáš Bujna Lipová 104/12, 059 86 Nová Lesná Ing. arch. Mária Kollárová Traktorová 590/4 058 01 Poprad	Mgr. Akad.arch. Ing. arch. Tomáš Bujna, člen SKA Ing. arch. Mária Kollárová, členka SKA
zdieľané 5. miesto	3	BETWEEN s.r.o. IČO: 54024153 Bajkalská 29C 821 01 Bratislava	Ing. arch. Katarína Fejo, PhD., členka SKA Ing. arch. Tomáš Hanáček, PhD., člen SKA Spolupráca: Ing. arch. Tomáš Danko Ing. arch. Ivan Kanich Ing. arch. Ivana Fabianová Ing. arch. Natália Marková Ing. arch. Zuzana Mihaľová Ing. arch. Katarína Holicová Bc. Nikoleta Mitříková Bc. Róbert Lipták
zdieľané 5. miesto	6	young.s architekti s.r.o. IČO: 52489353 Běžová 3960/8 851 07 Bratislava	Ing. arch. Jozef Bátor, PhD., člen SKA Ing. arch. Tomáš Medlen Ing. arch. Veronika Jaššová Nina Belasová Filip Čech

Prílohy:

- 1. Správa overovateľa**
- 2. Komentáre k súťažným návrhom**
- 3. Odporúčania pre dopracovanie víťazného návrhu**

Podpisová doložka je na nasledujúcej strane.

PODPISOVÁ DOLOŽKA

Členovia poroty :

Ing. arch. Stanislav Žerava

Ing. arch. Jitka Ressorová

Ing. arch. Pavol Paulíny, PhD.

Ing. arch. Pavol Ižvolt

Ing. arch. Rudolf Chodelka

Náhradníci :

Ing. Anna Dobrucká

Ing. arch. Lenka Likavčanová *(nezúčastnila sa)*

Pomocné orgány poroty :

Ing. Branislav Šarmír, sekretár súťaže

Mgr. Marek Halmo, overovateľ návrhov

Žilina 16.07.2024

Koniec zápisu.

PRÍLOHA Č. 2 – KOMENTÁRE K SÚŤAŽNÝM NÁVRHOM

1. Miesto

Návrh č. 1 – **Zelený domov s.r.o.**, IČO: 4735860, Nanteruská 1680/15, 010 08 Žilina

Zoznam autorov:

Ing. Matej Jasenka, PhD., člen SKA

Ing. arch. Peter Nezval, člen SKA,

Ing. Dominika Lovasíková /spolupráca/,

Anna Valachová /spolupráca/.

Komplexný urbanistický návrh mestskej pamiatkovej rezervácie (ďalej aj „MPR“) prehľadne člení riešené územie na stavebné bloky (s farebným odlišením prieluk k možnému zastavaniu), ulice a verejné priestranstvá a zeleň, vrátane zatrávnenia striech novodobých objektov.

Dopravná obsluha jednoznačne preferuje peší pohyb, nutný vjazd automobilov (zásobovanie a pod.) je regulovaný zapustenými stĺpkami. Okrem podzemných parkovísk na obvode sa nenavrhujú žiadne ďalšie povrchové parkovacie miesta vo vnútri MPR. V tomto návrhu sa javí ako vhodný pomer parkovacích miest a verejných priestorov vyhradených pre bezpečný a bezbariérový pohyb peších, cyklistov, pobytových plôch a plôch zelene.

K zjednoteniu a identifikácii priestoru MPR prispieva použitie iba jedného typu dlažby (žulová kocka 10 x 10 cm) prevažne vo vejárikovom kladení. Kolmé kladenie sa využíva na zvýraznenie významu danej plochy. Jedinou výnimkou sú podlubia a vodný a svetelný prvok na Mariánskom námestí, kde sa navrhuje dlažba zo žulových dosiek 20 x 20 cm. Návrh reflektuje historické prostredie s dôrazom na autenticitu materiálov.

Na bráne - návrh akcentuje väzbu Námestia obetí komunizmu na MPR a vytvára tým nový nástup do MPR od juhovýchodu. Prináša to nielen konsolidáciu tohto, až dosiaľ zanedbaného priestoru, ale atraktivita tohto vstupu do MPR sa zvyšuje umiestnením dvojice 1-poschodových a jedného 2-poschodového parkoviska ukrytých v podzemí. Podstatným detailom je vyrovnanie nivelet terénu do jednej úrovne. To umožňuje zrušiť bariéru zbytočného schodiska pri vstupoch do Crystal Palace.

Farské schody - návrh ctí ikonický rytmus Farských schodov, iba ho dopĺňa stromovou alejou, ktorá bude zdrojom tieňa, zľudšťujúcim prvkom a predpokladom pre zatiaľ chýbajúce pobytové využitie. Oporná stena bude zľudštená previslou zeleňou.

Úprava Mariánskeho námestia vo výraznej miere uchováva a podčiarkuje jeho historický charakter a citlivo reflektuje súčasné požiadavky na funkciu námestia (spoločenské a kultúrne vyžitie). V plnej miere rešpektuje prirodzený sklon terénu. Akcentom námestia je aj naďalej baroková socha Nepoškvrnenej Panny Márie (Immaculata). 5 líp, ktoré vytvárajú jej pozadie, návrh rovnako rešpektuje, dochádza iba k zmene ich okolia: odstraňuje sa neprístupná zatrávnená plocha s kríkovou zeleňou, vymedzená obrubníkmi a nízkym oplotením, a nahrádza sa 5 zvýšenými štvorcovými záhonmi. Medzi nimi bude možné voľne prechádzať a využiť tieň líp na sedenie na ich obvode. Návrh rovnako ponecháva 4 stromové aleje na vonkajšom obvode námestia a aj ony budú obklopené štvorcovými záhonmi so sedením na obvode. Tento návrh dosahuje maximálnu priepustnosť pešieho pohybu a jeho bezbariérovosť v celom priestore námestia.

Dnešnú fontánu návrh ruší a nahrádza ju vodným prvkom v ploche námestia, ktorý okrem zlepšenia mikroklimy bude naprogramovanými vodnými strekami (v letnom období) a hrou svetiel vytvárať premenlivý akcent námestia.

Špecifikom tohto návrhu je kryté pódium, ktoré sa bude hydraulicky vysúvať z roviny námestia. Súčasťou stabilnej časti podzemia bude všetka technológia pódia a vodno-svetelného prvku, elektrický rozvádzač, šatne a hygienické zariadenie účinkujúcich. Umiestnenie ale umožňuje aj úspornejšiu variantu uplatnenia montovaného pódia.

Návrh obsahuje schémy využitia námestia v rôznych režimoch (leto – reštauračné záhradky, Vianoce a Staromestské slávnosti – predajné stánky a pod.). Bohužiaľ, chýba variant hľadiska pri pódium (kolízia s vodným a svetelným prvkom).

Súčasťou návrhu je princíp osvetlenia, umiestnenie mobiliáru, podzemných kontajnerov TKO, retenčných nádrží, výtvarných diel, plošnej, solitérnej a nástrešnej zelene.

Urbanistický návrh bloku - návrh doplnením dnes chýbajúcej zástavby v juhozápadnej časti MPR harmonicky nadväzuje na štruktúru historického pôdorysu mestského jadra, po obvode za ulicou Na priekope pritom ponecháva priestor na doplnenie zeleného prstenca a tiež vytvára nové malé námestie - dnes bolestne chýbajúci rozptylový priestor pred vstupom do Domu umenia (býv. Grand Bio Universum), sídla Štátneho komorného orchestra Žilina. Naznačené architektonické riešenie dopĺňovaného bloku je kompaktné, má súdobý výraz. Tento prístup umožňuje využiť podzemie dostavby na kapacitné 2-podlažné parkovisko.

Zeleň

Návrh podporuje vodnú priekopu ako plochu zelene, a to aj medzi ulicami R. Zaymusa a Na priekope. Index zelene v MPR je podporený i návrhom zelených striech na vybraných objektoch. Stromy sú situované i do ulíc v mieste ich rozšírenia. Návrh rieši verejný priestor pred budovou Štátneho komorného orchestra, kde sa počíta i s osadením umeleckého diela. Pri mestskom úrade a VÚB banke rozširuje plochy zelene tým, že súčasné parkoviská by sa mali prebudovať na podzemné parkoviská. Rieši i modrú infraštruktúru, navrhuje retenčné nádrže na zadržanie dažďovej vody.

Na druhej strane zakoreňovacie bunky sú finančne značne náročné, avšak určite podporujú udržanie zelene (aj stromov). Stromy na Mariánskom námestí sú navrhnuté i pred Kostolom Obrátenia sv. Pavla, čo je významná dominanta námestia. Do historických ulíc nie je navrhnuté optimálne druhové zloženie stromov (mimo Pyrus). Plochu zelene pri soche Panny Márie člení na menšie plochy, takže bude "priechodná" a umožní sedenie pod stromami. Stromy však takto budú viac podliehať antropogénnejmu tlaku, čo môže viesť k ich deštrukcii.

Súhrnné hodnotenie návrhu:

Plusy:

- Podčiarkuje historický charakter námestia
- Celková komplexnosť a vyváženosť návrhu
- Prehľadné členenie územia na stavebné bloky, ulice, verejné priestranstvá a zeleň.
- Preferencia pešieho pohybu a regulácia automobilového vjazdu.
- Pracuje s vodným režimom, premyslená modrozelená infraštruktúra
- Použitie jednotného typu dlažby na zjednotenie priestoru.
- Zlepšenie atraktivity vstupu do MPR od juhovýchodu.
- Mimoúrovňové prepojenie pešej zóny s mestským úradom.
- Dopĺňanie stromovej aleje a zľudštenie oporných stien v priestore Farských schodov.
- Rešpektovanie prirodzeného sklonu terénu a existujúcich líp na Mariánskom námestí.
- Zavedenie vodného prvku na zlepšenie mikroklimy a estetického vzhľadu námestia.
- Hydraulicky vysúvateľné pódium s kompletnou technológiou v podzemí.
- Schémy využitia námestia v rôznych režimoch.
- Vytvára nový priestor pred štátnym komorným orchestrom

Mínusy:

- Chýba variant hľadiska pri pódium, čo môže kolidovať s vodným a svetelným prvkom.
- Finančná náročnosť výsuvného pódia
- Nedostatočne prezentovaný dizajn mobiliáru

2. miesto

Návrh č. 5 – **M2AU s.r.o.**, IČO: 14431734, Údolní 222/5, Brno-město, 602 00 Brno, Česká republika

Zoznam autorov:

Ing. arch. Filip Musálek, člen ČKA

Ing. arch. David Helešic, člen ČKA

Ing. arch. Linda Obršálová, členka ČKA

Spracovateľ tohto návrhu hovorí, že založený urbanistický koncept stredovekého mesta – dnešného historického jadra Žiliny s pravidelným, rozľahlým námestím uprostred a z neho vychádzajúcim dômyselným radiálno-okružným systémom ulíc vymedzuje bloky, verejné priestranstvá, hradobný okruh a prstenec zelene, zabezpečuje prístup a dobrú orientáciu a nie je dôvod na tomto základnom princípe niečo meniť. Len ho pochopiť a pristupovať k jeho úpravám a doplnkom, k vkladaniu súčasnej vrstvy s pokorou a rešpektom. Je potrebné reagovať na nové potreby obyvateľov i návštevníkov (oddych, trávenie voľného času, spoločenský a kultúrny život, škála občianskej vybavenosti), zaceliť prieluky a zlepšiť kvalitu zanedbaných alebo prežitých priestorov, ale takisto navrhnúť opatrenia modrozelenej infraštruktúry, ktoré spríjemnia pobyt v kamennom meste v čase klimatických zmien.

Komplexný návrh MPR navrhuje jasnú hierarchiu verejných priestranstiev, čo sa prejavuje najmä v rozdielnych typoch (materiálu a kladení) použitých dlažieb.

Dôležitou témou je udržateľnosť – návrh výsadby nových stromov spojený s prvkami modrozelenej infraštruktúry, opatrenia na zadržovanie dažďovej vody na mieste a jej prirodzené odparovanie s cieľom zlepšiť mikroklimu prevažne kamenného mesta. Návrh predpokladá, že ak je to len trochu možné, budú novonavrhované dlažby recyklované = opakované použité.

Vo výkrese komplexného návrhu sú vyznačené prieluky, ktoré sú v súčasnosti nevyužité – používané na parkovanie. Navrhuje sa aspoň niektoré z nich (u súkromných to pôjde ťažko) uvoľniť a využiť ich do doby zastavania (uvažuje sa bývanie mladých rodín) ako dočasné detské ihriská. Pozn.: Je zrejmé, že podmienkou uvoľnenia a stavebného zacelenia prieluk musí byť riešenie náhradného parkovania vozidiel – existujúcich a generovaných výstavbou.

Prioritou v oblasti mobility je pohodlná a bezpečná pešia prevádzka. Počíta sa aj s cyklistickou prevádzkou v zdieľanom priestore s výnimkou Mariánskeho námestia. V jeho okolí sa navrhujú parkovacie plochy pre bicykle. Vjazd do MPR bude umožnený iba majiteľom nehnuteľností, rezidentom, bezpečnostnej a záchranej služby (podľa štúdie PROFIM s.r.o.). Zásobovanie bude možné len v skorých ranných hodinách, aby sa minimalizovalo riziko stretu s chodcami.

V oblasti dopravy v pokoji návrh rešpektuje parkoviská na súkromných pozemkoch. Pre návštevníkov centra počíta s kapacitami v OD Mirage a OD Aupark. Vyslovuje názor, že vďaka tomu sú kapacity dostatočné a nie je potrebné vytvárať ďalšie parkovacie miesta v centre. Pozn.: Bez precízneho výpočtu bilancie potrieb statickej dopravy po želateľnom zastavaní prieluk je to len odhad. Navyše neexistuje záruka, že prevádzkovateľ OD bude trvalo umožňovať parkovanie nezákazníkov.

Súčasťou návrhu je osvetlenie, ktoré je kombináciou historizujúcich a moderných svietidiel, ktoré je možné umiestniť ako na stožiare, výložníky, ale aj preväzy medzi fasádami. Špecificky sú nasvietené podluby. Výkres komplexného riešenia MPR je doplnený situáciou širších vzťahov s vyznačením najvýznamnejších komunikácií (radiál a okruhu) so vzťahom na MPR a najvýznamnejšie tranzitné pešie trasy cez MPR od železničnej stanice po Bulvár. A schémami (udržateľnosti, prieluk, mobility a dopravy v pokoji). Čo sa týka mobiliáru, pre celú MPR sú navrhnuté jednoduché typové lavičky s ocelovou konštrukciou a sedadlom a operadlom z drevených lamiel, pohodlných a praktických. Okrem toho sa v špecifických miestach počíta s premiestniteľným mobiliárom, lehátkami, otočnými lavičkami. Nezanedbateľným detailom je návrh nových liatinových krytov kanálov.

Na bráne – úprava priestoru Na bráne spočíva vo zvýšení nivelety terénu medzi Crystal Palace a VÚB, čo odstráni súčasnú bariéru – nadbytočné vstupné schody do Crystal Palace. Súčasne s tým vytvorí rozľahlý priestor, ktorý navádza návštevníka do Bottovej ulice a ďalej na Mariánske námestie. VÚB banka je odclonená alejou stromov s umiestnením lavičiek v ich tieni. V križovaní os od Mestského úradu a od Bottovej ulice je umiestnený pavilón s pobytovými schodmi, ktorý by mal slúžiť pre výstavy a akcie kultúrneho strediska. Parkovisko sa ruší a bude presunuté na ulicu Jána Reka.

Farské schody – úprava Farských schodov spočíva vo výmene dlažby a výmene osvetlenia. Iné úpravy, ktoré by priestor zobytnili a oživil (zeleň, sedenie a pod.) sa nenavrhujú. Rekonštruje sa balustráda (ako?) a na plošine pod kostolom Najsvätejšej Trojice sa navrhuje nízky (aby nebránil výhľadom) stromový bosket s otočnými lavičkami pod korunami.

Priložený je navyše návrh úpravy mikropriestoru ulice J.M. Hurbana.

Mariánske námestie – úprava Mariánskeho námestia sa usiluje o zachovanie jeho historickej podstaty a charakteru a pridáva a mení iba prvky vychádzajúce zo súčasných potrieb. Nemienia sa preto priebeh terénu, socha Immaculaty s pozadím 5 líp, ani obvodové stromové aleje. Čo sa mení, sú:

- dlažby (v stredovom štvorci veľkoformátová dlažba, ktorá je od podlubia oddelená dlažbou zo žulových kociek),
- 5 líp – týmto, ale aj ostatným perspektívnym stromom v MPR budú zlepšené podmienky na rast,
- plocha pod korunami 5 líp, ktorá bude sprístupnená (odstránené zábradlie, tráva a kríky) opatrená mlátom (MZK) a vybavená mobiliárom (ležiadka, otočné lavičky) pre pobyt a odpočinok. Od okolitej dlažby bude oddelená zapusteným žulovým obrubníkom. Táto úprava prinesie aj nové priezory.
- stromové aleje po obvode námestia sú nanovo vysadené a bude zvolený taký druh resp. kultivar (veľkosť, kužeľový tvar koruny), ktorý čo najmenej narušoval pohľad na historické fasády budov.
- stromy týchto obvodových alejí budú prepojené retenčnými brázdami, do ktorých bude odvádzaná zrážková voda z námestia a zo striech okolitých budov, čím sa ušetrí náklady na zavlažovanie. Retenčné brázdy budú samozrejme vybavené bezpečnostným prepadom do kanalizácie. Prvky modrozelenej infraštruktúry budú podľa konkrétnej situácie využité v celej MPR.
- Rušená fontána je nahradená vodným prvkom (programovateľné vodné trysky a mlžička v dlažbe), ktorý je umiestnený v spodnej časti námestia v osi Immaculaty a tvorí tak dynamický kontrast statickému mlátovému obdĺžniku so sochou a lipami v hornej časti námestia. V zime a v prípade potreby pódia a hľadiska sa vodný prvok vypne.
- priestor medzi alejami a podlubím je využitý pre záhradky gastroprevádzok – podľa potreby a možnosti buď nekryté, alebo kryté jednou alebo 2 radami slnečnikov.
- vianočný strom sa umiestňuje v bode, kde sa stretávajú priezory zo všetkých prístupových trás.
- mobilné kryté pódium je umiestnené na osi Immaculaty na SZ okraji námestia, aby nebránilo výhľadom na kostol a kláštor umiestnené v JZ fronte. Zároveň sa využíva prirodzená elevácia terénu klesajúceho smerom k javisku.

Návrh úpravy Mariánskeho námestia je doplnený detailmi fragmentu plochy s dlažbami, mobiliárom a zeleňou, fragmentom obvodovej aleje s retenčnou brázdou, ukážkou svetidla, lavičiek a liatinovej mriežky. Návrh obsahuje niekoľko schém (materiály, Vianoce, doprava, krajina, MZI, mobiliár) a ortogonálny a perspektívny pohľad na JZ fasády s kostolom a kláštorom.

Urbanistický návrh bloku – návrh dostavby „bloku“ v juhozápadnej časti MPR sa riadi princípom, že nová zástavba v MPR nesmie narušiť historickú vedutu mesta. Pozn.: s tým sa dá určite súhlasiť, ale vydatená intervencia do historického prostredia vyžaduje zohľadnenie celej rady ďalších princípov, odlišenie podstatného a menej podstatného. Vymedzenie dostavovaných blokov reaguje skôr na vstupy do MPR z okolia, než na historickú urbanistickú štruktúru jadra.

Navrhované objekty sú uvažované ako polyfunkčné s obchodným parterom a bývaním a administratívou vo vyšších podlažiach. Strechy budú slúžiť na umiestnenie solárnych panelov, prípadne budú mať zelenú strechu. O existencii a spôsobe využitia suterénu sa návrh nezmieňuje.

V uličných priestoroch je navrhnutých niekoľko stromových alejí, ale prevažná časť plôch, ktoré by mohli slúžiť na predĺženie zeleného prstenca, sa navrhuje k zastavaniu.

Návrh vymedzuje nové námestie, ktoré by malo slúžiť ako trhovisko. Vzhľadom na to, že v MPR existuje objekt funkčnej tržnice, nie je príliš pravdepodobné, že by tu trhovisko skutočne vzniklo. V takom prípade bude toto námestie len ťažko hľadať účelnú funkciu. Okrem toho sa ale navrhuje piazzetta so stromami pred budovou Štátneho komorného orchestra – podobná nástupná plocha pri tomto koncertnom sále až dosiaľ bolestne chýba. Návrh je doložený niekoľkými schémami (krajina, doprava, materiály, funkcie, etapizácia), axonometrickým pohľadom a náznakom regulačného plánu. Zo žiadnej súvisiacej schémy (doprava, funkcie, etapizácia) sa nedá vyčítať, či súčasťou riešenia je podzemné parkovisko a v akom rozsahu (kapacita, veľkosť, umiestnenie, počet podlaží). Iba je uvedená zmienka o vjazdoch do podzemných garáží (?).

Ide o urbanistickú schému, takže nie je na mieste komentovať mierku, architektonický výraz. To všetko by bolo predmetom ďalšieho rozpracovania a prerokovania.

Zeleň

V návrhu je správne kladený dôraz na modro-zelenú infraštruktúru. Návrh podporuje zelený prstenec okolo MPR, s výsadbou stromov počíta aj na ulici Pivovarskej (čím nadviaže na súčasné riešenie v časti od Hlinkovho námestia). Návrh naznačuje zmenu súčasného stavu v časti "balustráda", kde uvažuje s výsadbou stromov. Vodozádržné opatrenia spočívajú najmä vo vsakovaní a odparovaní vody, dažďovú vodu smeruje ku koreňovej sústave stromov a využíva najmä retenčné žľaby, prebytočná voda je odvedená do rieky alebo odvedená cez bulvár. Pred Domom umenia priestor uvoľňuje a vytvára verejné priestranstvo.

Na druhej strane je však na ulici R. Zaymusa zeleň obmedzená len na stromoradie, zostáva tak nevyužitý potenciál pre rozšírenie plôch zelene. Navrhnuté dreviny na Mariánskom námestí obmedzujú výhľad na historický objekt kostola. Návrh nepracuje s uličnými partermi a s prielukami v prospech zelene a nedefinuje objekty vhodné pre vybudovanie zelených striech.

Súhrnné hodnotenie návrhu:

Plusy:

- Návrh zachováva základné historické prvky a rešpektuje urbanistický koncept stredovekého mesta.
- Podčiarkuje historický charakter námestia
- Výškovo zjednocuje priestor ulice Na bráne pred VÚB
- Udržateľnosť: Podpora modrozelenej infraštruktúry a využívanie recyklovaných materiálov prispieva k udržateľnosti.
- Zlepšenie verejných priestranstiev: Návrh zlepšuje kvalitu zanedbaných priestorov a reaguje na potreby obyvateľov a návštevníkov.
- Podpora mobility: Zameranie na bezpečnú pešiu a cyklistickú dopravu zlepšuje dostupnosť a bezpečnosť.

Mínusy:

- Nedostatok riešení pre parkovanie: Návrh neobsahuje ani len rámcové výpočty potreby parkovacích miest a môže vzniknúť problém s náhradným parkovaním.
- Obmedzené úpravy niektorých priestorov: Napríklad Farské schody majú minimálne úpravy, ktoré by mohli oživiť a zobytniť priestor.
- Nedostatok podrobností: Niektoré časti návrhu, ako využitie suterénu a konkrétne riešenia podzemného parkoviska, sú nejasné.
- Možné neefektívne využitie nových námestí: Navrhované nové námestie ako trhovisko môže byť nevyužitý, ak už existuje funkčná tržnica.
- Zastavanie fragmentu územia, ktorý by mohol byť využitý na predĺženie zeleného prstenca.

Zdieľané 3. miesto

Návrh č. 2 – **Prisca s.r.o.**, IČO: 35892960, Kapitulská 3, 811 01 Bratislava

Zoznam autorov:

Ing. arch. Vladimír Šimkovič, člen SKA

Ing. arch. Natália Bošková Filová

Ing. arch. František Kudiváni

Ing. arch. Roman Hajtmánek

Daša Batešková

Barbora Fabová

Nicolas Fádlik

Ivana Jančová

Lorenzo Malavasi

Štefan Marenčák

Miroslav Tóth

Komplexný urbanistický návrh MPR vychádza z geometrie historického jadra mesta, nadväzuje na ňu, ale tiež ju v detailoch mení (Farské schody, zmeny výškového usporiadania Mariánskeho námestia). Nerobí to samoučelne, ale otázkou je, či je prínos navrhovaných zmien vždy adekvátny strate autenticity.

Návrh výrazne pracuje s dlažbou, s jej typmi, osnovou kladenia, ale aj farebnosťou, ktorá sa od stredobodu MPR (Mariánskeho námestia) smerom k okraju MPR mení (od žltej žuly cez sivú žulu až k hladenému betónu pri novodobých stavbách na okraji MPR). Podobne by sa mali meniť typy verejného osvetlenia – od historizujúcej reminiscencie až po súdobý dizajn na obvode MPR. Zámerom je, aby návštevník zažíval postupný prechod z moderných častí mesta v okolí MPR po to (ideovo) najcennejšie – historický stred, Mariánske námestie. Či by to prispelo k vnímaniu MPR ako celku (pretože práve v jeho celistvosti spočíva jeho urbanistická hodnota) je otázka, ktorú by bolo treba s plnou vážnosťou vydiskutovať.

Na bráne - priestor Na bráne odcloňuje VÚB banku nízkou a vysokou zeleňou, aby bola pozornosť návštevníka nasmerovaná do Bottovej ulice. Priestorová úprava (odzrkadlenie tvaru a zalomenie schodov ako symbolická reminiscencia vodnej priekopy) je síce nápaditá, ale nie je isté, či sa môže podariť tento tranzitný priestor MPR vymedzený modernými resp. modernistickými budovami s neľudským merítkom (kancelárie Crystal Palace a VÚB banka) premeniť na námestie, kde sa budú chcieť ľudia zdržiavať, ktoré si vyberú pouliční hudobníci a maliari a kde vznikne trh (na dohľad od existujúcej mestskej tržnice...).

Farské schody - navrhuje sa zásadná úprava Farských schodov lemovaných rampou a chodníkom. Súčasnú širokú stupne sú zhustené do 4 tradičných schodiskových stupňov, ktoré sú vždy preložené širokými medzipodestami. Okrem toho sa schodisko posúva smerom k fronte budov, čo by atraktivizovalo a inšpirovalo k využitiu parteru pre občiansku vybavenosť prístupnú z týchto medzipodestí.

Pre rýchly a bezbariérový priechod je na opačnej strane uličného profilu (na strane katedrály) navrhnutá rampa, v časti profilu doplnená o betónové hranolové sedáky.

Značná dĺžka a monotónnosť súčasných schodov je eliminovaná „klukatým“ tvarom pôdorysnej hranice medzi schodiskom a rampou. V mieste rozšírenia sú umiestnené stromy. Hoci sa môže zdať navrhnuté riešenie pre Žilinu ikonických Farských schodov veľmi radikálne a neautentické, prináša všetko, čo tomuto priestoru dnes chýba: možnosť umiestnenia vonkajších častí prevádzok (záhradky, vonkajší predaj, drobné kultúrne akcie), možnosť zastavenia, odpočinku, stretávania, muzicírovania, tieň (slnečníky a stromy na terasách), biotické prvky (stromy). Spolu s navrhnutým osvetlením by vznikol mimoriadne magický a mimoriadne atraktívny priestor. Drobné nedostatky (bezpečnosť na okraji rampy lemujúcej medzipodestí) by sa nepochybne dali doladiť.

Úprava Mariánskeho námestia vychádza z jeho približne štvorcového tvaru, ale na základnú os JV – SZ os danú sochou Immaculaty doň vkladá (viac verbálne, než fakticky) podružnú kolmú os, ktorá spája kostol Obrátenia sv. Pavla s vežami katedrály Najsvätejšej Trojice resp. Burianovou vežou, umiestnenými však až v druhom pláne.

Pôvodný sklon terénu sa mení vložением niekoľkých prakticky vodorovných prvkov: v najnižšej časti námestia, v mierne zapustenej úrovni lineárny vodný prvok, v strede námestia (a strednej výškovej úrovni) viacúčelovú plochu a v najvyššej úrovni plochu zelene okolo 5 existujúcich líp, skultivovaných a upravených pre pobyt osôb. Existujúci obrubník a zábradlie sa odstraňujú a prístup na zvýšenú úroveň je zabezpečený sústavou jazdeckých schodov, ktoré by (po doplnení sedákov) mohli slúžiť na príležitostné sedenie.

Návrh redukuje počty stromov v obvodových alejách (predovšetkým pred kostolom Obrátenia svätého Pavla). Po troch stranách námestia navrhuje dvojité fronty slnečníkov. Navrhuje pomerne zložitú geometriu a škálu dlažieb, osvetlenia a mobiliáru.

Návrh námestia je doplnený schémami elektrických rozvodov, vodozádržných opatrení a schémami využitia námestia v rôznych režimoch: rozostavenie stánkov, umiestnenie mobilného pódia a vianočného stromu (vrátane variánt veľkosti a umiestnenia). Základný variant pódia a vianočného stromu ale popiera proklamovanú druhú os a zakrýva priečelie kostola.

Urbanistický návrh bloku - navrhnutá dostavba bloku nadväzuje a dotvára historickú urbanistickú štruktúru (bloky, stavebné čiary). Rovnako parcelácia a individuálny výraz naznačuje snahu autora o historizujúci prístup, dojem tradičnej historickej štruktúry, hoci zdôrazňuje, že architektonické a materiálové stvárnenie bude súdobé, moderné.

Verbálnou súčasťou návrhu je zmienka o spoločnom garážovacom a zásobovacom suteréne v rozsahu podľa archeologického prieskumu. Nevysvetľuje sa, ako by sa dal skĺbiť princíp spoločného podzemia a individuálnych stavieb nad ním.

Súčasťou návrhu je trhovú námestie (na mieste dnešného provizória), ktorého potrebnosť (pri existencii neďalekého objektu mestskej tržnice) je problematická. Námestie tak bude len ťažko hľadať svoju funkciu.

Hoci je deklarovaná urbanistická nadväznosť na prstenec súčasnej zelene v dotyku s obvodovou komunikáciou, plocha medzi ulicou Na Priekope a obvodovými komunikáciami sa navrhuje nie pre predĺženie zeleného prstenca, ale pre zastavenie.

Zeleň

Návrh zachováva jestvujúce plochy zelene v súbehu s ulicou Kuzmányiho i pri uličke Trhovisko. Rešpektuje kompaktnú plochu zelene pre historické lípy na Mariánskom námestí. Stromy po obvode Mariánskeho námestia sú odsadené od fasád. Zachováva jestvujúce plochy zelene pri VÚB.

Na druhej strane však návrh nepracuje s priestorom ulice, nekladá do uličného parteru zeleň, nedefinuje možné zelené strechy či zelené steny. Stromy na Farských schodoch nesledujú historický kontext.

Súhrnné hodnotenie návrhu:

Plusy:

- Návrh vychádza z geometrie historického jadra mesta a nadväzuje na ňu.
- Práca s dlažbou a farebnosťou, ktorá vytvára postupný prechod z moderných častí mesta do historického stredu.
- Nápaditá priestorová úprava Na bráne.
- Zásadná úprava Farských schodov, ktorá prináša nové možnosti využitia priestoru.
- Vloženie vodorovných prvkov na Mariánskom námestí, ktoré zlepšujú jeho funkčnosť.
- Schémy elektrických rozvodov a vodozádržných opatrení.

Mínusy:

- Otázna adekvátnosť navrhovaných zmien vzhľadom na stratu autenticity.
- Neistota, či sa tranzitný priestor Na bráne môže premeniť na atraktívne námestie.

- Bezpečnosť navrhnutého riešenia Farských schodov.
- Redukcia zelene a stromov v obvodových alejách.
- Zložitá geometria a škála dlažieb, osvetlenia a mobiliáru na Mariánskom námestí.
- Chýbajúca jasná funkcia pre trhové námestie.
- Plocha medzi ulicou Na Priekope a obvodovými komunikáciami sa navrhuje na zastavanie, nie na predĺženie zeleného prstenca.

Zdieľané 3. miesto

Návrh č. 4. – skupina účastníkov: Tomáš Bujna a Mária Kollárová

Zoznam autorov:

Mgr. Akad. arch. Ing. arch. Tomáš Bujna, člen SKA

Ing. arch. Mária Kollárová, členka SKA

Komplexný urbanistický návrh MPR vychádza z geometrie historického jadra mesta, nadväzuje na ňu, dopĺňa a koriguje ju iba vo fragmentoch, ktoré považuje za prekonané alebo zanedbané. Návrh samozrejme preferuje peší pohyb, automobilovú prevádzku redukuje rešpektovaním a návrhom záchytných parkovísk na obvodě a reguláciou nevyhnutnej dopravnej obsluhy vjazdov (zásobovanie, sanitka, rezidenti). Na miestach týchto parkovísk budú tiež stanovišťa pre odstavovanie bicyklov.

Všetky dlažby v MPR sú navrhnuté z prírodného kameňa. Ich druh, formát, farba a spôsob kladenia nie sú náhodné, ale avizujú odlišnosť funkcií a dôležitosť konkrétneho verejného priestranstva. Navrhujú sa nové osvetlenie v modernom tvarosloví. Rovnako mobiliár (lavičky, stojany na bicykle, odpadkové koše) by mal byť súdobý, typový, ale od renomovaných výrobcov.

Úprava Mariánskeho námestia - rešpektuje sklon terénu, ale inak mení prakticky všetko – nevhodné funkčné zónovanie, polohu slnečníkov pri letných záhradkách, prvky drobnej architektúry (osvetlenie, betónové kvetináče), obvodové stromové aleje (v ich súčasnej podobe a rytme), materiálové riešenie dlažieb a spôsob ich kladenia. Odstraňuje nadzemné časti pôvodných studní, podrast, obrubu a oplotenie pod lipami za Immaculatou, dokonca aj strednú z 5 existujúcich líp.

Nová úprava prináša nové členenie priestoru, ktorému dominuje stredná štvorcová časť, ktorá by mala slúžiť na pobyt a zhromažďovanie, a ktorá doň vracia štetovú dlažbu kladenú v segmentoch zbiehajúcich sa k dominante námestia – soche Immaculaty. Priestor pod 4 ponechanými lipami bude sprístupnený, zmizne z neho zábradlie a podsadby a bude použitý mlatový povrch (MSK) s lavičkami. V spodnej časti v osi Immaculaty bude umiestnený vodný prvok (pochôdzna plocha s vodnými tryskami v dlažbe). Stredná časť je doplnená osvetľovacími stožiarikmi a mobilnými lavičkami.

Po obvodě stredového štvorca je zapustenými obrubami a odlišnou dlažbou vyznačený koridor pre dopravnú obsluhu (zásobovanie, technické a záchranné zložky). Je otázkou, či takto zvýraznený dopravný koridor v priestore, kde by automobilová doprava nemala vládnuť, ale iba byť tolerovaná, nie je prekonaný.

Pásky fasádami domov a touto komunikáciou vyjadrené opäť inou dlažbou sú venované novej stromovej aleji, ktorej rytmus je daný novými hranicami parciel príľahlých domov. Tento princíp síce umožňuje málo narušený ortogonálny pohľad na jednotlivé domy, ale táto nepravidelnosť rytmu stromovej aleje môže pôsobiť dojemom náhodnosti. K tomu prispieva aj nepochopiteľná rôznosť (veľkosť a tvar) záhonov pod každým zo stromov buď zatrávenými alebo s výsadbou pôdopokryvných a splaňujúcich trvaliek. V texte sa ale hovorí o líniových pásoch (?). Medzi záhonmi so stromami sú na niektorých miestach umiestnené 4-slnečníky gastrozáhradiek, ktoré sú ale odsunuté 3 m od podluby domov, aby nebránili vnímaniu fasád z pozície chodca. Pochopiteľne to znamená zväčšenie vzdialenosti od gastroprevádzok vo vnútri domov.

Nadzemné časti oboch pôvodných studní sa navrhujú ako umelecké dielo, ktoré bude kultivovať priestor námestia.

Mobilné pódium sa umiestňuje v osi vstupu do kostola Obrátenia svätého Pavla, ale s dostatočným odstupom od neho. Hľadisko, ktoré tak nekoliduje s inými prvkami (napr. vodným prvkom) a navyše diváci v druhom pláne vnímajú veže monumentálnej stavby za pódium.

Návrh obsahuje celú sériu schém námestia – ich funkcií (obslužná doprava, pešie trasy, pevné a mobilné lavičky, slnečníky, vodné prvky, zeleň) a režimov (koncert, verejné zhromaždenia, trhy).

Na bráne - úprava priestoru Na bráne usiluje navrátiť sem aspoň náznak proporcií pôvodnej ulice, a to líniou vytvorenou pomocou schodiska, zvýšených záhonov, sedákov, osvetlenia v línii niekdajšej uličnej fronty. Do akej miery sa to modernistickým a trochu monumentálne pôsobiacim schodiskom podarilo, je otázkou. Nie je tiež isté, či sa môže podať tento tranzitný priestor MPR vymedzený modernistickými budovami (kancelárie Crystal Palace a VÚB banka) premeniť na malebné intímne námestie, kde sa budú chcieť ľudia zdržiavať, ktoré bude skutočne slúžiť na pobyt, umelecké performance, inštaláciu výstav a pod..

Navrhnuté riešenie prináša niekoľko pozoruhodných myšlienok – zapustenie a prestrešenie parkoviska pri VÚB (vznik terasy, bezkolízne prepojenie MPR s mestským úradom (lávka) a logické nasmerovanie pasantov smerom do ulice Bottovej a Mariánskeho námestia).

Farské schody - úprava Farských schodov sa obmedzuje na zmenu dlažby, spôsobu osvetlenia a nepresvedčivé „zobytnenie“ umiestnením niekoľkých kvetináčov s lavičkami. Naopak veľmi inšpiratívne je riešené prepojenie najvyššej časti priestoru Farských schodov s predpriestorom OC Mirage. Dnešná nevlúdna a prevýšená oporná stena je nahradená ustupujúcimi schodiskovými stupňami, z ktorých vyrastá sokel s umeleckým dielom.

V spodnej časti sa navrhuje premiestnenie Sochy Cyrila a Metoda bližšie k okraju balustrády, aby mohla byť vnímaná aj z námestia Andreja Hlinku.

Urbanistický návrh bloku - dostavba „bloku“ v juhozápadnej časti MPR nadväzuje na historickú urbanistickú štruktúru (stavebné čiary, ulice, bloky). Nezabúda pritom na využitie časti územia na predĺženie zeleného prstenca medzi ulicou Na priekope a obvodovou komunikáciou (vrátane zakomponovania menších povrchových parkovísk), na uplatnenie nástrešnej zelene, na logiku pešieho pohybu (vrátane návrhu pasáže a priechodného dvora naprieč blokom), ale aj na využitie podzemia dostavovaných blokov pre 2-podlažný podzemný parking. Z hľadiska využitia nadzemnej časti by mal parter slúžiť občianskej vybavenosti, a vyššie poschodia pre bývanie.

V návrhu je vyznačená a rešpektovaná z hľadiska urbanistickej kompozície dôležitá os (priehľad) na budovu Domu umenia (býv. Grand Bio Universum), sídla Štátneho komorného orchestra Žilina. Je škoda, že návrh neprináša návrh dnes chýbajúceho verejného priestranstva (malého námestia) pred vstupom do tohto kultúrneho zariadenia.

Návrh dostavby bloku je doložený celou radou schém (odstraňovaných objektov, ponechávaných a navrhovaných objektov, zelene, parkovania, pešej mobility, dominantných prvkov), čo zvyšuje zrozumiteľnosť navrhnutého riešenia.

Polemizovať by sa určite dalo o merítku navrhnutých stavieb. Ale v tejto fáze išlo predovšetkým o urbanistické a nie architektonické riešenie. V prípade pokračovania bude tejto otázke venovaná potrebná pozornosť, rovnako ako hĺbke stavieb – príliš veľké pre bytové dispozície.

Zeleň

V návrhu je cez porast líp dobre podporená kompozičná os a priehľad cez námestie. Farské schody sú podporené vyvýšenými záhonmi s trvalkami, pritom tento prvok sa opakuje i v iných častiach riešeného územia. Stromy po obvode námestia sú osadené do zelených plôch, ktoré sú vysadené pôdopokryvnými drevinami a rastlinami (kladný prvok ktorý, obmedzení odparovaniu vody). Návrh tiež prináša zelenú strechu nad navrhovanú pasáž.

V návrhu je však bylinný porast pod historickými lipami nahradený hlinítopiesčitým povrchom, priestor sa tak stane pochôdnym (resp. zostáva vsakovacou plochou), čo ohrozí životnosť stromov. Návrh tiež ponechal objekty pred budovou Štátneho komorného orchestra (Dom umenia).

Súhrnné hodnotenie návrhu:

Plusy:

- Nadväzuje na geometriu historického jadra mesta a dopĺňa ju iba vo fragmentoch.
- Preferencia pešieho pohybu a redukcia automobilovej prevádzky.
- Použitie prírodného kameňa na dlažby s dôrazom na funkčnosť a dôležitosť verejných priestranstiev.

- Moderné osvetlenie a mobiliár od renomovaných výrobcov.
- Návrh nočného osvetlenia Mariánskeho námestia.
- Členenie Mariánskeho námestia s dôrazom na pobytové a zhromažďovacie funkcie.
- Zachovanie a kultivácia nadzemných častí pôvodných studní ako umeleckých diel.
- Mobilné pódium umiestnené tak, aby nekolidovalo s inými prvkami.
- Celá séria schém námestia pre rôzne funkcie a režimy.
- Úprava nástupu do obchodného centra Mirage
- Návrh zapustenia a prestrešenia parkoviska pri VÚB a mimoúrovňové prepojenie MPR s mestským úradom.
- Urbanistický návrh bloku rešpektuje historickú štruktúru a zahŕňa zelené prstence a povrchové parkoviská.

Mínusy:

- Otázna efektívnosť v dlažbe zvýrazneného dopravného koridoru na Mariánskom námestí.
- Rôznorodosť použitých dlažieb vizuálne rozbíja charakter a celistosť námestia.
- Nepravidelnosť záhonov pod stromami a ich rôzne rozustupy môžu pôsobiť dojmom náhodnosti.
- Výrazná redukcia letných terás.
- Nepresvedčivé „zobytnenie“ Farských schodov umiestnením kvetináčov s lavičkami.
- Presun sochy Cyrila a Metoda do exponovanej polohy naruší vizuálnu dominanciu katedrály.
- Chýbajúci návrh verejného priestranstva pred Domom umenia.
- Otázky týkajúce sa merítka a hĺbky navrhnutých stavieb.

Zdieľané 5. miesto

Návrh č. 3. – **BETWEEN s.r.o.**, IČO: 54024153, Bajkalská 29C, 821 01 Bratislava

Zoznam autorov:

Ing. arch. Katarína Fejo, PhD., členka SKA

Ing. arch. Tomáš Hanáček, PhD., člen SKA

Spolupráca:

Ing. arch. Tomáš Danko

Ing. arch. Ivan Kanich

Ing. arch. Ivana Fabianová

Ing. arch. Natália Marková

Ing. arch. Zuzana Mihaľová

Ing. arch. Katarína Holicová

Bc. Nikoleta Mitríková

Bc. Róbert Lipták

Komplexný urbanistický návrh MPR usiluje o zachovanie jedinečnej mestskej štruktúry historického centra Žiliny. Aj keď sa tu navrhujú určité novotvary, integrita celku a identita MPR sa dosahuje tým, že v celej MPR sú použité konkrétne materiály a konkrétne kladenie dlažieb. Bohužiaľ, chýba popis aké. Povrchy sú volené tak, aby zabezpečili pohodlnú pochôdnosť a pomáhali navigovať chodcov v priestore – bohužiaľ tiež nie je vysvetlené ako. Priestor pre motorové vozidlá je kontrolovaný a dostupný v prísne stanovenej miere. Ako to má byť dosiahnuté, vysvetlené nie je. Komplexný návrh MPR je doplnený schémami dopravného riešenia (parkovanie, zásobovanie, miesta podzemných kontajnerov odpadového hospodárstva), krajinného riešenia (je navrhnuté množstvo stromov reálne?), verejných priestorov s nadväznosťou na okolie MPR.

Na bráne - priestor Na bráne sa dopĺňa obojstrannou stromovou alejou, v jej úbežníku ale nie je vstup do Bottovej ulice, ale iba fasáda nevýznamného domu. Návrh nemení priebeh terénu, iba upravuje schodisko pred vstupom do Crystal Palace, aby mohlo slúžiť na príležitostné sedenie. Otázkou je, či tranzitný charakter pešieho pohybu a pohľad na VÚB banku bude k tomuto posedeniu lákať.

Farské schody - úprava Farských schodov usiluje o ich „zobytnenie“ a zlepšenie mikroklímy. Rozširuje ich až k opornej stene, ozeleňuje ich (zatrávnenie, kríky) a spája vždy niekoľko susedných stupňov tak, aby vzniklo prevýšenie vhodné na sedenie na ich hrane. V najvyššej časti (pri nákupnom centre Mirage) sa znižuje výška opornej steny.

Úprava Mariánskeho námestia - návrh úpravy Mariánskeho námestia mení pôvodný priebeh terénu. Do stredu námestia vkladá vodorovný štvorec, ktorý v miestach výškových rozdielov do úrovne pôvodného terénu vyrovnáva schodiskovým lemom. Tento štvorec v SZ časti tvorí viacúčelová plocha (pódium, hľadisko, stánky, studňa a pod.), JV časti dominuje socha Immaculaty a okrem dnešných 5 líp výrazne rozšírená plocha stromovej zelene s pobytovou lúkou a sedením (kamenný prvok) po obvode („zelená oáza“). Na ňu nadväzuje stromová alej – na zostávajúcich 3 stranách sa súčasne stromové aleje na obvode námestia rušia a nahrádzajú sa kaviarenským exteriérovým sedením s mobiliárom, slnečníkmi, osvetlením a mobilnou zeleňou.

Z umiestnenia a tvaru viacúčelového plató, pódia, hľadiska je zrejme vloženie 2. kompozičnej osi (kostol Obrátenia svätého Pavla – katedrála Najsvätejšej Trojice resp. Burianovej veže) kolmé na os súsošia Immaculaty. Povrchy tvoria kamenné dlažby v rôznych formách a s rôznym spôsobom kladenia, čo napomáha identifikovať plochy s rôznym využitím. V priestore námestia sú zachované obe studne, v priestore vyrovnaného plató sú navrhnuté vodné trysky ako estetický a ochladzujúci prvok. Dažďové vody sú jednak zachytávané v zatrávnených plochách a jednak zhromažďované do podzemných nádrží a využívané na zavlažovanie zelene. Špecifikom tohto návrhu je dôsledné obnaženie (žiadna zeleň, žiadne letné záhradky) JZ fronty námestia s dominantou kostola Obrátenia svätého Pavla. Otázkou je, či toto ideovo pochopiteľné riešenie nájde pochopenie aj napr. u prevádzkovateľov gastroprevádzok.

Urbanistický návrh bloku - dostavba bloku JZ časti MPR nadväzuje na historickú urbanistickú štruktúru (bloky, stavebné čiary). Je veľmi intenzívna so snahou o drobné merítko parcelácie jednotlivých stavieb. Toto riešenie trochu spochybuje využitie podzemia pre kapacitné parkovanie, ktoré je tu (verbálne) zmienené. Zastavuje sa aj fragment

územia medzi ulicou Na Priekope a obvodovou komunikáciou, ktorý by mohol byť využitý na predĺženie zeleného prstenca a stať sa faktickou izolačnou zeleňou (navrhnutá alej okolo bloku ju bude ťažko nahrádzať). Súčasťou dostavy je budova mestskej tržnice s vonkajšou časťou (existuje taká potreba?) a parčíkom.

Zeleň

Plocha zelene pri soche Panny Márie je zväčšená, čo dáva možnosť vysadiť nové dreviny, ktoré časom nahradia jestvujúce lipy. To je dôležitý moment riešenia, ktorý zabezpečí udržanie stromov na námestí. V pohľadoch je uvoľnená dominantná architektúra na Mariánskom námestí - kostol a kláštor. V mieste tržnice je navrhnutý verejný priestor s vegetačnými prvkami. Návrh naznačuje nadviazanie zelenej infraštruktúry v riešenom území na plochy zelene v príslušnom území. Farské schody menia na pobytový, oddychový priestor. Plocha zelene pri uličke Trhovisko je zastavaná. Dažďové vody budú odvedené do podzemných retenčných nádrží.

Návrh však výškovo člení námestie, následkom čoho sa stráca jeho priehľadnosť. Priestor pred objektom Štátneho komorného orchestra zostáva zastavaný. Riešenie Farských schodoch znižuje priepustnosť chodcov, pobytové schody síce pracujú s bylinnými prvkami, ale stromy absentujú. Nedostatočne tiež pracuje s uličným parterom, nevyužíva ho na výsadbu solitérnych stromov. Návrh tiež vôbec nedefinuje objekty v hodné pre zelené strechy.

Súhrnné hodnotenie návrhu:

Plusy:

- Snaha o zachovanie jedinečnej mestskej štruktúry historického centra Žiliny.
- Použitie konkrétnych materiálov a kladenia dlažieb na dosiahnutie integrity celku.
- Doplnkové schémy dopravného riešenia, krajinného riešenia a verejných priestorov.
- Úprava Farských schodov na zlepšenie mikroklimy a „zobytnenie“ priestoru.
- Zachovanie oboch studní a návrh vodných trysiek ako estetického a ochladzujúceho prvku.
- Odsunutie letných terás od fasád objektov.
- Koncentrácia zelene len na jedno miesto na námestí
- Dažďové vody sú zhromažďované a využívané na zavlažovanie zelene.

Mínusy:

- Vloženie novej výškovej úrovne námestia, potláča jeho historický charakter, výrazne obmedzuje udalosti typu „vianočné trhy“
- Takto výrazné „zazelenanie“ námestia potlačí jeho celkové priestorové vnímanie ako historického štvorcového námestia.
- Tranzitný charakter priestoru Na bráne nemusí lákať k posedeniu.
- Nevhodné smerovanie ulice Na Bráne
- Použitie „zatravnovacích“ parkovísk v historickom centre výrazne mení charakter ulice
- Radikálne zmeny Farských schodov môžu byť vnímané ako neautentické. Výrazná redukcia priechodnej šírky Farských schodov, môže byť prekážkou pri hromadných kultúrnych akciách.
- Redukcia stromových alejí na Mariánskom námestí a nahradenie mobilnou zeleňou.
- Otázna potreba budovy mestskej tržnice a parčíka.
- Zastavanie fragmentu územia, ktorý by mohol byť využitý na predĺženie zeleného prstenca.
- Nejasné, ako bude dosiahnutá kontrola a dostupnosť priestoru pre motorové vozidlá.
- Výrazná redukcia letných terás.

Zdieľané 5. miesto

Návrh č. 6 - **young.s architekti s.r.o.**, Běžová 3960/8, 815 07 Bratislava

Zoznam autorov:

Ing. arch. Jozef Bátor, PhD., člen SKA

Ing. arch. Tomáš Medlen

Ing. arch. Veronika Jaššová

Nina Belasová

Filip Čech

Komplexný urbanistický návrh MPR sa snaží nájsť prirodzenú priestorovú hierarchizáciu jednotlivých častí MPR a vytvoriť niekoľko funkčne a charakterovo odlišných zón (hlavné pešie trasy, vedľajšie alebo menej frekventované pešie trasy). Dosahuje to použitím rôznych druhov dlažieb, líšiacich sa materiálom (pieskovcové, žulové), formátom, spôsobom kladenia a ekomlatom, avšak s podobnou svetlobéžovou farebnosťou podľa odporúčania pamiatkového úradu (cream gold). Okrem odlíšenia zón sa dlažby menia aj na miestach kríženia hlavných a vedľajších trás a na prahu plochy z ulice, vytvárajúc „lem“ historických budov. Dláždené povrchy sú doplnené štrbinovými žlabmi na odvod dažďovej vody na mieste prechodu rôznych druhov dlažieb.

Návrh deklaruje použitie vodopriepustných povrchov (ekomlat, trávobylinná zeleň a dlažba zo žulových kociek (?)), aby sa voda vsakovala na mieste, poskytovala vlahu koreňom zelene a zlepšila mikroklimu.

Do urbanistickej štruktúry mestského jadra sa vkladajú „hrany“ - stromové aleje ako priepustné línie rozčleňujúce charakterovo a funkčne rozdielne zóny mestského jadra.

Parkovanie a podzemné kontajnery sú umiestnené na obvodě MPR.

Komplexný návrh MPR je doložený schémami (Geometria, Hrana, Prírodné elementy, Povrchy, Princíp ukladania dlažby, Vzťahy v území, Doprava a odpadové hospodárstvo).

Na bráne - návrh sa pokúša o zlepšenie doteraz zanedbaného priestoru medzi Námestím obetí komunizmu a ústím ulice Bottovej, ktorý je dôležitým nástupom do MPR od juhovýchodu. Medzi obe novodobé budovy (Crystal palace a VÚB), vkladá líniový prvok zastrešenej pergoly s ozelenenou strechou, ktorý odcloňuje budovu banky a vracia do priestoru ľudské meradlo. Zcela nelogicky je ale pergola umiestnená do ozelenenej plochy, ktorá tak príde o prirodzenú závlahu dažďom, a naopak chodci nebudú môcť využiť jej tieňa na pohyb v horúcich dňoch. Nasmerovanie pergoly koncentruje pozornosť a smeruje pohyb chodcov nie do ulice Bottovej (a do centra MPR), ale k radovému objektu Horný Val 41/20. Úprava nemení úroveň terénu, takže tu zostávajú nadbytočné a bariérové vyrovnávacie schody k vstupu do Crystal Palace.

Farské schody - návrh úpravy sa pokúša zmeniť ich charakter. Potláča sa ich pôvodná komunikačná funkcia, ktorá sa mení na funkciu oddychovú, pobytovú. Rozširujú sa až k opornej stene a na niektoré z nich (striedavo vľavo a vpravo) sa umiestňujú kvetinové truhlíky s cieľom potlačiť ich monotónnosť, zvláčniť ich, vnieť do kamenného priestoru biotický prvok a zlepšiť tak jeho mikroklimu. Stromy, ani iný zdroj tieňa tu ale nie sú navrhnuté. Tie sú navrhnuté (vo forme priečnej stromovej aleje) až nad Farskými schodmi v ulici Dolný val – ako reminiscencia línie pôvodnej hradbovej steny. Hrany schodov, kde nebudú osadené truhlíky, by mali slúžiť na neformálne sedenie. To by bolo vzhľadom na ich minimálnu výšku dosť nepohodlné, ale nebol by problém doplniť niektoré hrany schodov sedákmi alebo lavičkami štandardnej výšky.

Úprava Mariánskeho námestia je založená na presvedčení, že historicky vymedzená plocha námestia nezodpovedá ľudskému meradlu, že človeka svojím meradlom „znásilňuje“ a že súčasný spôsob využívania vyžaduje ju rozčleniť, hierarchizovať. Pokúša sa o to akousi geometrickou hrou: človek vníma námestie ako štvorcové, aj keď tomu tak v skutočnosti nie je. To spracovateľ inšpirovalo k tomu, aby do priestoru námestia vložili 2 rôzne veľké a rôzne natočené štvorce. Ich natočenie nie je náhodné. Natočenie väčšieho štvorca je paralelné s líniou fasád západnej strany námestia (s kostolom a kláštorom), ktorý je považovaný za „hlavný“. Natočenie menšieho štvorca je zase paralelné s líniou fasád severnej strany námestia. Vloženie nepôvodných, pomerne kontrastných línií je potom „zjemnené“ obvodovými alejami.

Vložením štvorcov tak vzniklo niekoľko zón, ktoré sa líšia povrchom a funkciou:

- priestor medzi podlúbim domov a väčším štvorcem (alejami) slúži pre umiestnenie letných záhradiek gastroprevádzok so slnečníkmi a pre pohyb peších (regulovanej nevyhnutnej dopravnej obsluhy),

- vnútorný štvorec tvorí hlavnú centrálnu spevnenú plochu. Jej akcentom je aj naďalej baroková socha Nepoškvrnenej Panny Márie (Immaculata) a 5 líp, ktoré tvoria jej pozadie. Dochádza iba k zmene ich okolia: odstraňuje sa neprístupná zatravnená plocha s kerovou zeleňou, vymedzená obrubníkmi a nízkym oplotením. Ako je vyriešené naviazanie vyššie rastúcich stromov voči nižšej nivelete stromov nie je z návrhu zrejme). Vo vnútornom štvorci je vymedzená plocha pre inštaláciu mobilného krytého pódia (v osi vstupu do kostola Obrátenia sv. Pavla). Uprostred štvorca je navrhnutý vodný prvok – vodné striečky a plytké jazierko, ktoré by samozrejme fungovalo iba sezónne a iba mimo kultúrnych a spoločenských akcií s pódium a hľadiskom (s ním by bolo v kolízii). Jeho zmyslom je zlepšenie mikroklimy námestia.
- Plocha vymedzená hranami oboch vzájomne natočených štvorcov bude mať povrch z vodopriepustného ekomlatu, bude slúžiť na vyrovnanie výškových rozdielov susedných zadláždených plôch a budú v nej osadené herné a oddychové prvky. Táto plocha prináša do priestoru námestia novú funkciu akési „mestské obývačky“, tienené korunami obvodových alejí.
- Pozornosť je venovaná zachytávaniu dažďovej vody zo striech a štrbinových žlabov, navrhnuté sú podzemné retenčné nádrže, ktoré budú poskytovať vodu na závlahu zelene.

Okrem ponechávanej, prípadne obnovovanej stromovej zelene (5 líp + obvodové aleje), sa navrhuje aj mobilná zeleň a trávy a byliny (zrejme v okolí stromov). Osvetlenie je nové a moderné. Aj keď bude mať rôzne formy (vysoké a nízke stožiare, konzoly na stenách, v podlubiach, zapustené do soklov budov) budú jedného štýlu.

Výkres je doplnený množstvom schém: (Pôvodné námestie, Nová geometria, Priestorová hierarchizácia, Prevádzka vs zóny; povrchy; zeleň; voda; osvetlenie).

Urbanistický návrh bloku – dnes provizórne využívaný priestor sa dopĺňa ulicami a blokmi v pôdorysnom kontexte s okolitou urbanistickou štruktúrou MPR. Parter blokov bude slúžiť pre občiansku vybavenosť, vyššie poschodia pre bývanie. Výnimkou je blok medzi ulicami Dolný val a J.M.Geromettu, ktorý (v záujme o zachovanie *genia loci*) by mal slúžiť ako trhové námestie, zastrešené ľahkou priestorovou konštrukciou (lomenicou).

Pozn.: Aj keď je možné oceniť snahu o zachovanie *genia loci* návrhom trhového námestia, neďaleko odtiaľ existuje súčasná krytá tržnica. Nie je preto pravdepodobné, že by sa tu ďalší trh udržal.

V takom prípade bude toto námestie len ťažko hľadať účelnú funkciu. Okrem toho sa však navrhuje piazzetta so stromami pred budovou Štátneho komorného orchestra – podobná nástupná plocha pri tomto koncertnom sále doteraz bolestne chýbala.

Na juhozápadnej hranici riešeného územia je navrhnutá stromová alej (náznak predĺženia zeleného prstenca) a paralelne predĺžený objekt podzemného parkoviska opäť s parterom využitým pre občiansku vybavenosť.

Pozn.: Návrh nedokladá pôdorysný tvar, rozsah ani podlažnosť, ani vjazd a výjazd a prevádzkovú schému podzemného parkoviska. Ak by kopirovalo nadzemnú časť, išlo by o prevádzkovo nevhodný tvar, málo kapacitnú a celkovo neefektívnu stavbu.

Návrh je doložený niekoľkými schémami (Priestor, Bloky, Funkcie) a niekoľkými axonometrickými pohľadmi z vtáčej perspektívy, ktoré vedľa pôdorysnej koncepcie dostavovaných blokov podávajú obraz hmotového riešenia. To je vedené snahou o fragmentáciu zástavby bloku, individuálne poňatie jednotlivých stavieb, tradičné meradlo. Tomu sa dá rozumieť, ale je otázkou, či by nebolo možné, pri rešpektovaní uvedených aspektov, voľiť kľudnejšiu usporiadanejšiu formu s určitou dávkou primeranej priestorovej regulácie. Ale v tejto fáze ide o urbanistické schéma, takže nie je na mieste komentovať architektonický výraz jednotlivých stavieb. To všetko by bolo predmetom ďalšieho rozpracovania a prerokovania.

Zeleň

V návrhu porota vnímala ako pozitívum odsun stromov od fasád historických objektov. Ďalším pozitívom je verejné priestranstvo pri križovatke ulíc R. Zaymusa a Hálkova, návrh potvrdzuje zeleňou vodnú priekopu a zelenú líniu ťahá jednak v ulici Na priekope a jednak smerom k námestiu. Plusom návrhu je podpora zelene na Mariánskom námestí. Dobrým riešením je aj riešenie Farských schodov ako pobytových schodov.

V návrhu však priestor pred Domom umenia (Štátneho komorného orchestra) nie je uvoľnený, chýba tu nové verejné priestranstvo. Stromy sú situované i pred dominantou námestia - Kostol Obrátenia sv. Pavla a pôsobia "bariérovú" v pohľadoch naň (resp. by museli byť vysoko vyvetvené, čo nie je v texte zdôraznené). Plocha zelene pod historickými stromami je rozčlenená, čím je umožnený prechod popod stromy a stromy sú tak viac vystavené antropogénnej tlaku. Ďalším negatívnym návrhu je riešenie pergoly pri VÚB. Návrh tiež nerieši možnosť vniesť do uličných parterov zeleň (solitérne stromy). Návrh nedefinuje žiadne objekty, na ktorých by mohli byť riešené zelené strechy.

Súhrnné hodnotenie návrhu:

Plusy:

- Návrh vytvára prirodzenú priestorovú hierarchizáciu MPR pomocou rôznych druhov dlažieb.
- Použitie vodopriepustných povrchov zlepšuje mikroklimu a zabezpečuje zadržiavanie dažďovej vody.
- Riešenie Farských schodov ako pobytových priestorov obohacuje mestskú štruktúru.
- Podpora zelene na Mariánskom námestí a zachovanie vodnej priekopy v návrhu.

Mínusy:

- Pergola pri VÚB je nevhodne umiestnená, čím blokuje prirodzenú závlahu a tienistý priestor pre chodcov.
- Stromy pred Kostolom Obrátenia sv. Pavla pôsobia bariérové, čím narúšajú pohľad na dominantu námestia.
- Plocha zelene pod historickými stromami je rozčlenená, čo zvyšuje riziko ich poškodenia.
- Chýba nové verejné priestranstvo pred Domom umenia.
- Návrh nerieši možnosť zelených striech ani vnútorné uličné partery so solitérnymi stromami.

PRÍLOHA Č. 3 – ODPORÚČANIA NA DOPRACOVANIE VÍŤAZNÉMU NÁVRHU

Odporúčania poroty:

- Porota odporúča prehodnotiť vzrastlú zeleň po obvode Mariánskeho námestia, minimálne v rozsahu tak, aby nebránili pohľadu na kostol Obrátenia sv. Pavla.
- Plochu zelene pri soche Panny Márie porota odporúča ponechať viac ucelenú, kompaktnú, reflektovať tak na pripomienky poroty k možnému ohrozeniu 5 líp.
- Architektonické stvárnenie priestoru pred VÚB bankou nemusí reflektovať "ostrú" architektúru Crystal palacu, vhodnejší by bol menej agresívny prístup.
- Zvážiť umiestnenie a vzájomnú väzbu pódia a vodného prvku, tu bolo by na škodu, keby sa pri konaní kultúrnych akcií obmedzila funkčnosť vodného prvku. Dôležité je zohľadniť prístup a príjazd k pódiumu, taktiež priestor za jeho „chrbtom“. (rešpektovať a neobmedzovať jestvujúce terasy.)